

от доц. д-р Тони Драганов Трайков – ГГФ на СУ „Св. Кл. Охридски”

(член на научното жури утвърдено със Заповед на Директора на

НИГГГ - БАН №01-253/13.10.2015 г.)

Научна област – 4. Природни науки, математика и информатика

Професионално направление – 4.4. Науки за Земята

Научна специалност – „География на населението и селищата”

Научно звено: Департамент „География” в НИГГГ-БАН

Тема: **„Демографската ситуация в селата в Югоизточна България”**

Докторант: **ас. Борис Георгиев Казаков**

1. Данни за докторанта

Докторантът на самостоятелна подготовка ас. Борис Георгиев Казаков е роден през 1974г. в гр.Бургас. През 1999г. се дипломира в СУ „Св. Кл. Охридски” като „магистър” специалност „География” с правоспособност учител по География. През периода 2001-2005г. Борис Казаков преподава география и английски език в различни училища в Бургас и София. От 01.01.2007г. е зачислен за асистент (научен сътрудник) в Департамент География в НИГГГ-БАН, където се занимава с научни изследвания в областта на „Географията на населението и селищата”. Ас. Борис Казаков владее много добре английски език (писмено и говоримо), има добри познания по руски език и известни познания по гръцки език. Докторантът притежава и много добри компютърни умения и компетенции.

2. Данни за докторантурата

През 2013г. Борис Казаков е зачислен за докторант на самостоятелна подготовка със Заповед №01-319/17.09.2013г. на Директора на НИГГГ-БАН. За научен консултант на докторанта е определен проф. д-р Чавдар Младенов. Дисертационният труд е

обсъден и насочен за защита на заседание на разширения Научен семинар на департамент География в НИГГГ-БАН, Протокол №14/08.10.2015 г.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Представеният за обсъждане дисертационен труд на тема „Демографската ситуация в селата в Югоизточна България“ има обем от 170с. текст. В посочения обем са включени 64 фиг. и 4 табл. Като приложение са включени 2 таблици с данни по населени места в изследваната територия. В отделно книжно тяло са подредени 69 цветни приложения (диаграми и картосхеми) като източник на допълнителна информация. В съдържанието на дисертационния труд отделните глави са с двойна номерация, която не носи по-голяма яснота за тяхната последователност. Списъкът с използваните литературни източници включва общо 149 заглавия, от които 134 на кирилица и 15 на латиница. Отделно са посочени и 6 интернет адреса.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима както от гледна точка на регионалните аспекти на протичащите у нас негативни промени в демографската ситуация, така и във връзка със състоянието на селските селища и техните проблеми.

В структурно отношение научния труд се състои от увод, шест глави и заключение. В сравнение с първоначалния замисъл, докторантът е увеличил броя на отделните глави като по този начин е постигнал по-добър баланс между отделните въпроси, които са обект на научното изследване. В този смисъл проблемите, свързани с образователното равнище и икономическата активност на селското население могат да са разгледат в V глава, съдържанието на която е посветено на възрастовата и етническата структура на селското население в Югоизточна България.

В увода на дисертационния труд докторантът обосновава представя актуалността и значимостта на разглежданата проблематика. Актуалността на темата се засилва допълнително от проблемите на част от пограничните села в изследваната територия, предизвикани от нарасталия през последните години бежански поток. В уводната част на труда точно са формулирани обекта, предмета и основната цел на научното изследване. Задачите, свързани с постигането на целта имат конкретен характер и тяхното изпълнение е заложено в структурата на съдържанието. Във връзка с темата на изследване е направеният преглед на научните трудове, свързани с разглежданата територия.

Важно място в структурата на дисертационния труд заема глава I, озаглавена „Понятийно-терминологичен апарат, подходи и методи на изследване“. В тази част на разработката изчерпателно са представени предимствата и недостатъците на различните методи, използвани за такъв род научни изследвания. Аргументирано е обоснован водещият метод за типологизация на общините – интегриран метод за клъстеризация.

Глава II е със заглавие „Промени в селищната мрежа и статута на селата в Югоизточна България през периода 1946-2011г.“ Въпреки задължаващото заглавие докторантът е съумял на сравнително малък обем от страници да анализира основните моменти във формирането и развитието на селищната мрежа в разглежданата територия. Направеният анализ включва и особеностите на селските селища и тяхното териториално разпределение. Съобразявайки се с насоките на демографското развитие, той предлага своя количествена категоризация на селата, отговаряща на съвременния брой население.

В глава III се разглеждат промените, свързани с броя на населението в Югоизточна България. Най-значими от аналитична гледна точка са направените в нея класификации на селските селища по различни признаци. Такава е класификацията според характера на динамиката в броя на населението (1946-2011г.), както и подялбата в зависимост от структурата на нарастване или намаление. Специално внимание е отделено на ролята на миграциите и етническият състав на населението. С тяхното влияние докторантът обосновава промените в динамиката на населението в голям брой села от вътрешността на изследваната територия.

Съществен принос за изучаването на селската селищна мрежа в Югоизточна България е обосноваването на 3-те зони с концентрация на села според преобладаващия тип динамика на населението (Североизточна зона с благоприятна динамика на селското население, Сливенско-Ямболска зона на благоприятна динамика на с. н. и Южно-централна зона на неблагоприятна динамика и депопулация).

За цялостната характеристика на демографската ситуация в селата на Югоизточна България допринася и анализът на естественото и механично движение на тяхното население, направен в глава IV. Определянето на съществуващите вътрешнорегионални особености е водещата насока при разглеждането и на възрастовата и етническа структура в следващата по ред V глава. Въз основа на различията в стойностите на показателите селата са класифицирани както по

възрастов, така и по етнически признак. Интерес представлява подялбата им на класове и подкласове според съотношението на отделните етнически компоненти.

С най-голям принос за постигането на целта на научното изследване е съдържанието на VI-та глава. Прилагайки интегрирания вариант на клъстеризация и постигнатото в предходните глави, авторът обоснова наличието на 5 основни типа села в зависимост от особеностите в демографската ситуация. В тази връзка са разгледани характеристиките на отделните типове, тяхното териториално разпространение, както и проблемите и перспективите на селата влизащи в тях.

Авторефератът в обем 39 с. отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Той е изготвен в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р. България и Правилника за неговото приложение.

4. Научни приноси

Постигнатите основни резултати и научни приноси в дисертационния труд могат да се групират по следния начин:

1. Установени са промените в селищната мрежа на изследвания регион от страната през периода 1946-2011 г.
2. Анализирани са промените, свързани с динамиката на населението в селата от ЮИБългария, както и факторите, които ги обуславят.
3. Проследени са тенденциите в естественото движение на населението като са анализирани промените в основните показатели за възпроизводство.
4. Разкрити са измененията на възрастовата и етническа структура на населението в региона и тяхната връзка с неговото естествено възпроизводство.
5. Предложен е интегриран методологически подход за типология. Същият може да бъде използван при типологизация на териториални единици в други региони на страната.
6. Създадени са модели за класификация на населените места по различни признаци, които също могат да имат приложимост в други части на страната.
7. На основата на извършения цялостен анализ на демографската ситуация в ЮИБългария е изготвена типология на населените места по водещи демографски признаци. Същата може да бъде използвана като основа за диференцирана социална и демографска политика в рамките на определен регион.

5. Публикации и участия в научни форуми

Във връзка с дисертационния труд са представени 2 публикации. Те са публикувани в тематичен сборник и научно списание на БАН. Публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и отразяват определени моменти от неговото съдържание. Докторантът е участвал в редица национални и международни научни конференции с демографска и геодемографска насоченост.

Критични бележки

Анализът на структурите на населението би бил по-пълнен при включване на особеностите на половия състав.

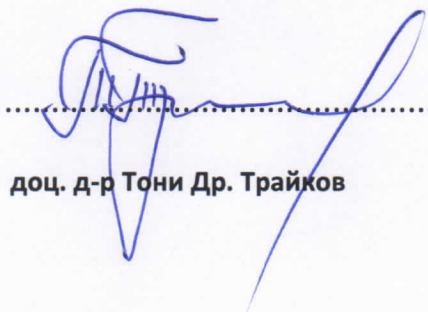
Към понятията, разгледани в глава I могат да се включат още „демографска криза“ и „демографска катастрофа“, като се посочи и отношението на докторанта към употребата им спрямо разглежданата територия.

В I глава са допуснати твърде подробни описания на основни понятия и показатели, използвани в изследването. Същото се отнася и за обясненията на различните структурни характеристики на населението.

6. Заключение

Представеният за разглеждане труд е актуален, дисертабилен и в завършен вид. Приносите и достойнствата на неговото съдържание дават основание да се направи заключението, че ас.Борис Казаков притежава необходимите качества за провеждане на самостоятелни и целенасочени научни изследвания. Основания в тази насока са също доброто познаване на особеностите в демографското развитие на селата в Югоизточна България, както и на методите на изследване и тяхното творческо прилагане. Отчитайки завършения характер и приносите на дисертационния труд, си позволявам да предложа на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторанта на самостоятелна подготовка Борис Георгиев Казаков научно-образователната степен „доктор“.

София, 08.11.2015г.

доц. д-р Тони Др. Трайков